

Izhaja

vsak petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in po-
šiljajo uredništvu lista »Mir«
v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure po-
poldne.

Rekopisi naj se samo po eni strani
lista napišejo, druga stran naj bo
prazna.

Rekopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor pri-
ložiti poštne znamke.

MIR

Glasilo koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

Upravištvu lista »Mir«
v Celovec,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Za inserate se plačuje po 20 viz.
od garand-vrote vsakekrat.

Leto XXXIII.

Celovec, 4. aprila 1914.

Št. 13.

Na dan, naša slovenska vojska!

Ali vam ni utripalo srce, ko ste v času balkanske vojske čitali, kako so naši bratje na jugu žrtvovali prav vse za križ častni, za slobodo zlato, za osvobojenje bratov, ki so še trpeli pod zatiralci. Ne samo vse imetje, tudi kri svojo, življenje svoje in svojih najdražjih so radi žrtvovali domovini. Ta požrtvovalnost je rodila uspehe, katerim se je čudil svet.

Slovenci! Letos praznujemo imeniten jubilej, jubilej nekdanje veljave slovenskega ljudstva, v prvi vrsti slovenskega kmeta, ki je pred 500 leti zadnjikrat v domačem jeziku umeščal na Gosposvetskem polju svoje vojvode. Spomin na ta čas mora proslaviti ves naš narod, da mu ob spominu na stare srečne čase zraste nova volja in ž njo nova moč.

Spomin na 500letnico moči slovenskega ljudstva praznujemo v boju s krutimi našimi nasprotniki. Nekrvav je ta boj, pa vendar nam v njem močnejši nasprotnik ugrabi mnogo, mnogo slovenskih duš. Vsi se moramo zato kakor v vojski strniti v neprodno četo, ki bo stala kakor zid na slovenski zemlji in branila vsako ped slovenske meje. V tem bodimo si vsi bratje in sestre, ki hočemo braniti rodni krov.

Naša armada se imenuje »Slovenska Straža«. Ta je prevzela nalogo, da z modrim, a odločnim nastopom odbija narodnega sovražnika povsod, kjer sili v našo domovino. Vsaka vojska pa potrebuje sredstev. In sredstva zberimo Slovenci in Slovenke ob 500letnici umeščanja slovenskih vojvod, da staro našo pravdo oživimo s požrtvovalnostjo.

Kako naj izvršimo to? Vsak bralec, vsaka bralka »Mira« naj prostovoljno prevzame požrtvovalno delo za našo narodno voj-

sko. Zberimo tej vojski, ki rešuje slovenske duše veri in domovini, jubilejni dar naročnikov »Mira«. Zato pa mora vsak naš naročnik in vsaka naša naročnica res nekaj storiti! Pokažimo, da »Mir« ni zaman budil narodne zavesti. Kako so naši južni bratje in naše južne sestre celo v hudi zimi hoteli od sela do sela buditi vse k delu za očetnjava. Mi vas ne kličemo v krvav boj, a prosimo vas, da storite nekaj, kar stori vsak lahko, ako se enkrat na leto odreče pijači ali drugim izdatkom za lepoto in take stvari, ki jih lahko pogreša. **Nedelje in praznike meseca aprila porabimo v to, da vsak izmed nas, pa prav vsak, nabere svojo okoli svojih znancev, katero naj pošlje naravnost na naslov: »Slovenska Straža« v Ljubljani.** Vse na Koroškem nabrane darove, naš vojni zaklad, priobčimo v »Miru«. **Vsak in vsaka izmed nas ima vsaj toliko znancev in znank, da vsak in vsaka lahko nabere vsaj 1 krono.** Kdor nabere več, se bo še bolj izkazal in zaslužil še večje priznanje.

Koroški Slovenci in Slovenke, mladenci in dekleta, možje in žene, vaša narodna čast naj bo, da se v mesecu aprila prav vsi posvetite temu delu. Važno delo imamo izvršiti na koroški slovenski meji. Kar bodele nabrali, nabrali bodele zato, da ustavimo prodiranje Nemcev v našo lepo slovensko koroško zemljo, zibeljko slovenstva.

Zato na dan naša slovenska vojska — za mili dom in očetnjava!

Kako je slovenski kmet umeščeval vojvode.

Iz rok koroškega slovenskega kmeta so koroški vojvodje prejeli vladarsko oblast. Iz tega običaja je nastal poseben obred, ki je zelo zanimiv in govori o svojih, moči in ponosu tedanjih sloven-

skih koroških kmetov več, kakor bi povedale debele knjige.

Knez je pri umeščevanju moral nastopiti v slovenski kmečki noši. Barva sukna in kroj sta natanko določena. Obleče naj plašč iz sivega sukna; jopič mora biti enake barve, spredaj odprt in tudi zadaj z razporki preklan, brez ovratnika in naj sega nekoliko čez kolena. Ogrne naj tudi siv plašč in nadene kegljast klobuk, na katerem so naslikani štirje krožci. Opanke, ki so privezane z rdečim jermenom, torba čez ramo in palica v roki naj izpopolnijo njegovo opravo. V taki noši ima priti knez sredi mnogobrojnega spremstva h knež. kamnu vodeč seboj lisastega bika in enakobarvano kobilo, ki se je preje rabila že za poljsko delo.

Oprava vojvode kaže, da nastopa kot slovenski kmet. Vsa poročila imenujejo njegovo obleko »kmečko, pastirsko ali ovčarsko«. Za nemške vojvode to ni bilo majhno ponižanje, ker so bili navajeni pri slovenskih prilikah nastopati z vsem sijajem visokih gospodov.

Kmet, ki je imel vojvoda umestiti, ga je pričakoval sedeč na »knežjem kamnu«. — Ta kamen je odlomek nekdanjega rimskega stebra, približno 65 cm visok, ki se končuje z debelim svitkom. Sedaj se hrani v celovškem dež. muzeju. Na svojem mestu pred Krnskimi gradom je bil z ožjim koncem zasajen v zemljo, med tem, ko je širši svitek služil za sedež. Tu je pričakoval kmet bližajočega se vojvodo, s prekrizanim nogama, mirno in dostojanstveno, navidez ne da bi se zmenil zato, kdo prihaja. Z nobeno kretnjo ne pokaže kmet, da je knezu podložen, nasprotno, visoko je nad njim, ker mu ima v imenu ljudstva izročiti vladarsko oblast.

Zato precej prezirljivo vprašanje: »Kdo je tisti, ki prihaja?« Okoli stoječi mu odgovore: »Knez dežele je.« Toda kmet ga še

Podlistek.

Iz Rormelstrovih zapiskov.

Sestavil Štefan Singer.

(Dalje.)

g) Stari in novi Celovec.

Celovška ravnina je bila last solnograških nadškofov, katerim jo je podelil kralj Ljudovik »nemški« leta 860. Cela okolica z vsemi cerkvami torej ni spadala h krški, ampak k solnograški nadškofiji, do časa Jožefa II. (1786.). En del solnograških posestev so si pred letom 1142. pridobili grofje šponheimski, ker je grof Bernard šponheimski omenjenega leta že na svojem posestvu ustanovil samostan Cistercijancev v Vetrinju. Isti Bernard, ki je živel od leta 1202. do 1256., je bil tudi ustanovitelj mesta Celovec. Treba pa je razločevati še stari Celovec, o katerem zdaj ni več sledu. Stal je na severnem bregu reke Gline na sedanji Goričici. Brat Bernardov vojvoda Ulrik II. ga je ustanovil leta 1199. V svoji listini podeli Ulrik šentpavelskemu samostanu prostost mitnine »in foro Chlagenuurt«. Bil je torej trg, ki se zadnjikrat imenuje še leta 1224. Znaprej pa nastopi v listinah namesto tega trga že novo tržišče na ozemlju sedanjega Celovca. Tudi ta nova naselbina se v letu 1268. imenuje še trg, leta 1279. pa že mesto, to je z zidovjem in jarkom obdan in

utrjen kraj. Ta novi Celovec je bil takrat še zelo majhen. Obsegal je le sedanji »Stari trg« s kakimi 60 do 70 hišami, katere so trg obdajale. Imel je obliko podolgačnega četverokotnika. Tedanji jarek je vodil od sedanje kapucinske cerkve proti zapadu čez seneni trg (Heuplatz) do »Rothove gostilne«, odtod proti jugu v smeri sedanje deželne hiše do vrta »Sternallee«, tam se je zavlil proti vzhodu na sedanji »Sadni trg« in merski trg do nove mestne hranilnice in odtod proti severu h kapucinom. Sledovi tega rova in obzidja se vidijo le še med mestnim župniščem in staro bolnišnico. Jarek je bil napolnjen z vodo, katera je pritekala od Gline. Sicer so Celovčani že takrat poizkusili mesto zvezati z Vrbskim jezerom, a ko so začeli kopati jarek ali kanal, jim je vetrinjski opat, kojega posest so motili, prepovedal nadaljno delo. Po smrti vojvode Henrika je prišel Celovec in Koroška pod habsburško žezlo leta 1335. Velik dobrotnik za Celovec je bil cesar Maksimilijan. Ta je namreč Celovec, kateri je dne 30. junija leta 1514. popolnoma pogorel, ker so bile hiše večinoma s slamo pokrite, podelil dne 24. aprila leta 1518. deželnim stanovom s svojim gradom vred, kateri je stal na kraju sedanje mestne hiše. S tem je postal Celovec glavno mesto v deželi, namesto Št. Vida. — (Nehvaležni Celovčani nazivljajo trge in ulice po vseh mogočih »nacelnih« — a niti na Sponheimca Bernarda, ustanovitelja, niti cesarja Maksimilijana, daritelja, nas ne

spominja kako ime.) Stanovi, to so bili prelati, grofje in zastopniki drugih koroških mest, so cesarju obljubili, da bodo mesto utrdili, da bi v njem ob času vojske ali vstaje imelo plemstvo in prelati varno zavetje. Zato pa je bilo potrebno mesto razširiti. Rormeister piše v svoji kroniki, da so začeli najprej s kopanjem rova ali kanala od Vrbskega jezera do mesta v letu 1527. Ta prekop so leta 1558. poglobili. Leta 1534. so kopali globoki graben okrog mesta, kateri se deloma še zdaj vidi. Leta 1543. so zidali mestne utrdbe proti Vetrinju, leta 1548. proti Osojnic, leta 1558. ob beljaških vratih in leta 1564. pa ob velikovških vratih. V letu 1544. pa so v mestu vse ulice potlakali. Mestno zidovje je tako obsegalo čveterokot s 130.145 m² sežnji, v katerega južnem delu so bili večinoma travniki in njive.

h) Cerkev.

Izprva je bila v mestu le ena cerkev, namreč 1. sv. Ilja, ako prezremo ono Marijino cerkev, katera se v listinah leta 1283. 28. junija imenuje, a o kateri ni več sledu in se tudi ne ve, kje da je stala. Cerkev sv. Ilja pa je sedanja mestna cerkev. Pri njej je bil leta 1255. nameščen vikar Friderik. On ni bil samostojen duhovnik, ampak odvisen od gosposveškega kapitela, kamor je spadala ta cerkev do leta 1603. kot podružnica. Leta 1353. je bil oskrbnik te cerkve Konrad, leta 1381. pa sta razen vikarja že bila nameščena dva kaplana. Istega leta

noče priznati za vladarja, ampak hoče imeti poroštvo, da je vreden te oblasti. Zato zastavi drugo vprašanje: »Ali je pravičen sodnik, skrben za blagor dežele, svobodnega rodu? Ali je spoznavalec in branitelj prave vere?« Vsi odgovore: »Je in bode vsikdar.«

Vprašanja in odgovori, vse se ima vršiti v slovenskem jeziku. V imenu vojvodov odgovarjajo njegovi spremljevalci, koroški palatinski grof (Pfalzgraf) in dva plemiča, pa tudi vse navzoče kmečko ljudstvo. Nekateri viri poročajo, da so vojvodovi spremljevalci celo s prisego potrdili resničnost svojih izjav. V starejših časih so morda mesto ljudstva odgovarjali le zaupni in zapriseženi možje (starejšine), katerih predstojnik je bil kmet na knežjem kamnu. Opat Ivan iz Vetrinja omenja namreč izrecno »prisednike« (consedentes). Tudi stavljena vprašanja gotovo niso imela vedno isto obliko. Pogoji, da je bil knez »spoznavalec in branitelj prave vere«, je še le takrat mogel priti v obred, ko je krščanstvo zmagalo v Karantaniji.

»Knežji kamen« je simbol ali znamenje knežje oblasti. Šele tedaj ko mu pride v posest, postane vojvoda v deželi postavno priznani vladar. Zato se izkuša polastiti kamnitega sedeža. Toda kmet ga hoče odstopiti le proti odškodnini. Zato zastavi tretje vprašanje: »S kakšno pravico me hoče odstraniti s tega sedeža?« Vsi mu odgovore: »Odkupiti ti ga hoče s šestdesetimi fenigi, s temi lisastimi živalmi in pa z obleko, ki jo ima knez; tudi bode oprostil tvojo hišo vseh davkov.« Kmet nato kneza lahko udari po obrazu, ga opomni, naj bo pravičen sodnik, vzame živali in se umakne s stola. Knez pa izpije iz kmečkega klobuka požirek vode, stopi na kamen in zamahne z mečem proti vsem štirim stranem sveta. S tem je obred umeščenja v bistvu dovršen.

Izplačanje odškodnine kmetu, ki zastavlja dostop h kamnu, je prav domača, narodna poteza. Tisto kar kmet dobi: mala vsota denarja, obleka in lisaste živali se ne more imenovati cena za izročeno knežjo oblast, ker ni z njo v nikakem razmerju. Toda popolnoma brezplačno se kmet tudi noče umakniti, ampak porabi priliko, da si zagotovi neke male osebne koristi. Enako si mora v nekaterih krajih na Slovenskem nevesta odkupiti dostop v ženino hišo, ki je zaprta, in svaťe pristo pot, ako jo fantje zgrade. — Popolnoma drugačen značaj ima ravnanje vojvodovo. Morda je v začetku le zato stopil na kamen, da so ga vsi navzoči videli in prvič pozdravili kot svojega vladarja. Gotovo pa mahljaji z golim mečem niso spadali k obredu, ker so očitno povzeti po ceremoniji, ki je veljala za kronanje rimskih cesarjev, španskih in ogrskih kraljev. Odtod so zašli v koroški obrednik, ker so primerno znamenje vladar-

ske oblasti, ki se ima raztegniti čez vso deželo. Značilna pa je lahka pljuska v obraz, s katero se kmet malo nevljudno poslovi od vojvoda, ko stopi s knežjega kamna. Jeli to dejanje posneto po obredu sv. birme in naj je opomin k srčnosti, vztrajnosti, ali pa je zadnji vidni dokaz kmetove oblasti, ki sedaj izgubi svoje dostojanstvo in se pridruži podložnemu ljudstvu? Slično je oproda dobil »viteški udarec« z besedami: »Sprejmi tega in nobenega več«.

Ta krasni obred umeščenja je žal prenehal. Nemškimi vojvodami je predsedal, ker jih je opominjal, da je slovenski kmet tisti, ki mu izroča v imenu svojega naroda vladarsko oblast. Ko se je nemštvo po nemških privandracih v deželo precej razpaslo, so vojvode obred umeščenja popolnoma opustili.

Spomin na ta obred pa naj vzbudi v slovenskih kmetih na Koroškem več ponosa, več samozvesti, več poguma, kakor so ga kazali dosedaj. Zgodovina koroškega slovenskega kmeta v opisani dobi je tako krasna, da onečasti lepo, staro zgodovino slovenskega kmeta, kdor hlapčevsko služi tujcu, se mu prodaja in izdaja narod, katerega pradedje so ljubili zlato svobodo in visoko čislali svoj kmečki stan.

Politične vesti.

Volitve v Gorici. Napredek Slovencev.

V nedeljo, 29. sušca 1914 je bil zgodovinski dan za mesto Gorica. Prvič so nastopili Slovenci pri občinskih volitvah. Izid volitev v 3. razredu je bil za Slovence časten. Prvič so naskočili, da si zopet priborijo nekdanj slovensko Gorico in porazijo privandranne Lahe in poitalijančene slovenske renegate, in njihovi kandidati Komel V., Košnik Iv., dr. Medvešek, dr. Dinko Puc, Testen Lovro, dr. Ivo Novak so dobili po 339 glasov, Jos. Mozetič pa 340 in Svit. Premrov 338 glasov. Laški kandidati so dobili 508 do 512 glasov. Občudovanja vredna je disciplina slovenskih volilcev! Koroški Slovenci, učimo se je od goriških bratov! Lahki so zmagali s pomočjo privandranh Nemcev, katerih je šlo na volišče 114. Odkod v Gorici toliko Nemcev? Povečini so to uradniki, ki jih je nastavila v Gorici vlada. Nemci so Slovence povsod sovražni. Laške liberalne kandidate so volili tudi socialni demokrati in italijanski krščanski socialci. Iz tega je razvidno, da je slovenska stranka v Gorici najmočnejša in so ji zaenkrat kos le vse združene druge stranke. Zato je moralna zmaga na slovenski strani. Slovenci se udeležijo volitve tudi v 2. razredu, da bodo šteli svoje glasove.

Razburjenje na Hrvaškem.

Ogrski državni zbor je sklenil postaviti, po kateri se lahko razlasi hrvatsko mor-

ske obrežje v pomorske, seveda madjarske interese. Ogrska pomorska oblast bi lahko po tej postavi prisilila posestnike, da morajo prodati svojo zemljo ob morju pomorski vladi na Reki. Na ta način se hočejo Madjari polastiti hrvatskega obrežja, kakor so se polastili Reke (Fiume). To je na Hrvaškem ljudstvo zopet razburilo. Po mestih na Hrvaškem in v Dalmaciji prirejajo Hrvatje velike protestne shode. Največji shod so priredili na Grobniškem polju pri Reki, na katerem je bilo do 4000 ljudi. Vsi govorniki so pozivali narod, da se upre z vsemi silami, da ostane morje v hrvatskih rokah. Eden izmed govornikov je dejal, kakor poroča »Slovenec«: Madjari so nam s silo vzeli Reko in sedaj hočejo še ostalo hrvatsko Primorje. Vemo, kako so Madjari prišli do sile; s puntanjem in revolucijo. Zato se bomo tudi mi spuntali, če nam bo Madjar hotel še morje pobrati. Spomnite se, da smo že enkrat razbili azijske glave, ko so hoteli ukrasti naše hrvatsko morje, a da bodo Madjari tudi sedaj razbitih glav odšli z Grobniškega polja, to bodi naše geslo!

Viljemovi obiski.

Nemški cesar Viljem silno pogostokrat obiskuje naš cesarski Dunaj. Letos ni bil samo na Dunaju, ampak se je od tam peljal v Benetke in potem v »Miramar«, kjer se je pogovarjal s prestolonaslednikom nadvojvodo Franc Ferdinandom. Viljem je inspiciral našo mornarico in si je menda posebno natanko ogledal veliko bojno ladjo »Viribus unitis«. Viljem posreduje med Lahi in našo državo, ter se pri tem meša v naše notranje državne razmere. Razni listi poročajo, da je letos našemu zunanjemu ministru Berchtoldu polagal na srce, da naj država izpolni željo Italije in ustanovi v Trstu italijansko visoko šolo. Pričakujemo, da bo naša delegacija zoper tako umešavanje navidezne našega prijatelja v notranje avstrijske zadeve energično protestirala. Avstrija naj sama vodi svojo državno ladjo, pruski gospodoželjnosti pa ne bomo izročali usode naše mile domovine.

Kaj se godi v Romuniji?

V Bukarešti se je 29. sušca vršil velik ljudski shod, ki se ga je udeležilo kakih 2000 ljudi. Vsi govorniki so govorili zelo ostro proti naši državi, zlasti proti Madjarom. Govornik Bogdan je zahteval Bukovino za Romune. Vseučilišni profesor Antonescu je hudo napadal Ogrsko in rekel, da bo Ogrska, ki tlači Romune na Ogrskem, trozvezo pognala v brezdno. Govoril je tudi general Stoiku. Profesor Sivtu je dejal, da bodo Romuni v bližnji bodočnosti obračunali z Madjari. Karpati niso tako visoki — je rekel — da bi ne mogli čez. Polkovnik Boerescu je rekel: »Mi čakamo, da se

se je priselil še tretji kaplan, kateri je oskrboval drugo cerkev v Celovcu, namreč pri Sv. Duhu.

2. Cerkev Sv. Duha je bila na licu sedanje, a bila je, dokler je bil še prvotni jarek, izven mestnega obzidja. Poleg nje je stala bolnišnica. Prvikrat se imenuje ta cerkev l. 1355., s špitalom vred pa leta 1463. Bila je podružnica k sv. Ilju. Ko se je razširilo luteranstvo v Celovcu in so se stanovi poprijeli večinoma nove vere, so to cerkev od leta 1564. do 1591. porabili za protestantsko božjo službo. To cerkev so razrušili ter na tem mestu na novo sezidali sedanjo. Temeljni kamen je bil položen dne 24. junija leta 1630., ne kakor Rormeister piše, leta 1581. Dokončana je bila leta 1693. Lavantinski škof Leonhard jo je kot zastopnik solnograškega nadškofa konsekriral.

Stanovi so fundirali pri tej cerkvi beneficij za svojega kaplana z letnim dohodkom 400 gold. To službo je prevzel podkrnoški prošt Ben. Mitterholzer, kateri je bil itak kot prelat sam ud deželni stanov. Zato pa je moral vsak dan, ko so imeli deželni stanovi ali njihov odbor svoje seje, maševati pri Sv. Duhu, kakor tudi ob vseh petkih celega leta.

Leta 1670. dne 4. aprila so prevzele cerkev nune Uršulinke, katere so se z Dunaja sem preselile, da poučujejo žensko mladino. Kupile so od grofa Nik. Rosenberga hišo za 13.400 gold. Dne 9. aprila leta 1674. pa so začele zidati sedanji samostan. Dne 7. ok-

tobra leta 1678. je Rormeister blagoslovil novozidano in še ne popolnoma dokončano poslopje ter upeljal 21 nun. Leta 1685. je bilo že 42 nun. Njih spovednik je bil Jak. Rormeister.

3. Stolna cerkev sv. Petra in Pavla. Protestanti stanovi in meščani so začeli leta 1578. zidati za luterance novo cerkev in bolnišnico. Pastor Steiner je to cerkev dne 28. aprila leta 1591. »posvetil« v čast sv. Trojici. Imenoval jo je »metropolitanam et summam Claudifori ecclesiam« — »škofovo cerkev«, kar je pozneje po preselitvi škofovega sedeža iz Strasburga v Celovec leta 1787. res postala. Okrog cerkve je bilo pokopališče.

Za časa protireformacije, ko so morali luteranci ali povrniti se h katoliški veri ali pa se iz dežele izseliti, je ta cerkev bila izročena katoličanom. Krški pomožni škof Karl pl. Grimling jo je dne 30. novembra leta 1604. konsekriral v čast sv. ap. Petru in Pavlu. Pozneje, 6. septembra leta 1679., je blagoslovil lavantinski škof grof Fr. Kašpar Stadion v tej cerkvi 7 oltarjev in birmal 5000 birmancev. Leta 1604. so poklicali v Celovec jezuite ter njim izročili to cerkev, prizidana bolnišnica pa je postala jezuitski samostan, zdaj pa je vojašnica. Dijaško semenišče pa je bilo v Jezernikovi hiši nasproti vojašnici. Po odhodu jezuitov iz Celovca 4. okt. l. 1773. je postala cerkev podružnica mestne cerkve, l. 1787. pa škofova ali stolna cerkev.

4. Benediktinska cerkev je četrta po starosti. Zidal jo je Adam Kolnig od leta 1613. 17. sept. ter s samostanom leta 1624. dokončal. Kapelo sv. Antona je leta 1651. dal prizidati grof Jan. Ursuni Rosenberg. V tej cerkvi so opravljali božjo službo frančiškani, kateri so po zatrtju jezuitov prevzeli po njih tudi pouk mladine. Ko je pa Jožef II. tudi ta samostan zatrl, so l. 1807. prevzeli samostan in cerkev šentpavelski benediktinci.

5. Špitalsko cerkev sv. Boštjana in špital so zidali leta 1616. jezuitje, da so bolnike in užitarje iz njih samostana premestili sem. Mestni župnik Cruciger je ustanovil leta 1629. tu službo za duhovnike in oskrbel hrano in obleko za 12 mož. Zato je naložil 6000 gold. kapitala pri deželni upravi.

Po Rormeistrovem sporočilu je to cerkev na poziv deželni stanov lavantinski škof Jan. Sigm. grof Kienburg na Kristusov vnebohod dne 13. maja leta 1706. blagoslovil.

6. Kapucinski samostan in cerkev so zidali stanovi deloma s prispevki raznih dobrotnikov od leta 1646. do 1649.

Omeniti je treba še ene cerkve, katera pa ne stoji več, to je cerkev, posvečena angelom varhom. Stala je zunaj mesta pred šentvidskimi vrati, torej na sedanjem Svinjskem trgu. Zdaj stoji na dotičnem kraju Reihlnova hiša. Zidali so jo stanovi z namenom, da bi prebivalci v predmestju v slu-

bo v odločilnem trenutku zbrala mladina okoli naših zastav in bo marširala med ognjem in grmenjem proti Transilvaniji. Profesor Arion je zaključil shod z besedami: »Mi bomo tudi Avstriji znali diktirati svojo narodno voljo.« Nato je množica šla pred ruski konzulat in zapela romunsko himno. Policija je zabranila, da ni udrila pred avstrijski konzulat. — To za avstrijsko uho niso posebno prijetni glasovi. Odgovorni za to so pa naši državni politiki, ki so v tostranski polovici dali vso moč Nemcem in na Ogrskem Madjarom, da tlačijo druge narodnosti. Kake krivice da delajo Nemci Slovanom v Avstriji, čutimo zlasti koroški Slovenci, Madjari pa imajo pregovor: Tót nem ember, to je: »Slovan ni človek!« Tisti, ki so za krivično nemško-madjarsko premoč v naši državi, so hudi škodljivci naše države in naj bi se proti njim postopalo kakor proti izdajalcem, ker za obstoj naše ljube države niso nič manj nevarni kakor izdajalci, četudi si nadevajo krinko patriotov, kakor znani prusovec poslanec Dobernig.

Rusija se pripravlja.

Rusija pomnožuje vojaštvo in jo oborožuje z najnovejšim orožjem. Rusi trdijo, da je njihova artiljerija boljše kakor je nemška ali avstrijska. Rusija bo zgradila tudi več novih železnic. Še pred Veliko nočjo predloži vlada državni dumi (državnemu zboru) novo vojaško predlogo. Po tej predlogi bodo še v tekočem letu zgradili 30 novih zveznih železnic.

Šolstvo.

Zapravljivost deželnega šolskega sveta.

Kako zapravlja po nepotrebnem deželni šol. svet koroški denar potom premeščanja šolskega osebja, kaže sledeči seznam iz leta 1913. Stroške službene premestitve mora plačati namreč vsa dežela.

Premestilo se je službenim potom: učiteljev 29, učiteljic 17, podučiteljev 21, podučiteljic 4, nadučiteljev 8, skupno 79. Deželni šolski svet premešča učitelje in učiteljice, kakor bi igral šah, ne meneč se za velike stroške, ki jih s tem povzroča; ljudstvo naj pa plačuje 90% dežel. doklad! Gotovo je, da je več kot polovica premestitev odveč in nepotrebna! Gosp. Steinwender, ganite se vendar!

Največji škandal pa je premestitev definitivno (stalno) nameščenih nadučiteljev. Premestitev je seveda upravičena, ako se vrši na podlagi disciplinarne preiskave, vsaka druga je nepostavna. Zgodilo pa se je lani, da so brez vsake disciplinarne preiskave premestili nadučitelja Horvata v

čaju potrebe tudi ponoči imeli duhovno pomoč, ker so bila mestna vrata ponoči zaprta in se je večkrat zgodilo, da so jih morali ponoči odpreti, ker je bil duhovnik poklican k bolniku. Po dovoljenju solnograškega nadškofa so položili za to cerkev dne 7. junija leta 1673. temeljni kamen. Stavba je stala nad 10.000 gold. Dne 3. septembra leta 1679. jo je lavantinski škof Franc Kašpar Stadion kot solnograški vicarius gener. s 3 oltarji vred blagoslovil. Cerkev je imela posebno lepo pročelje in je bila zidana v slogu laške renesance, kakor cerkev pri Sv. Križu v Beljaku. Ustanovljeni beneficij pri Angelcih so stanovi podelili mestnemu župniku Rormeistru, zato pa se je obvezal župnik, da bo imel dva kaplana in bo eden stanoval v šentvidskem predmestju. Letne plače za beneficij je bilo 100 gld. za duhovnika, 50 gld. za cerkev. Kaplan je stanoval začetkoma v gostilni pri Kašparju Pihlerju. Na Rormeistrov pritisk so kupili na nasipu od mesarja Mih. Moteilerja leseno hišico za 140 gld., katero so pripravili kaplanu za stanovanje 10. aprila 1685. Ko so zidali sedanjo mestno cerkev in so morali zato božjo službo preložiti v cerkev k Sv. Duhu, so v tej cerkvi 1692 do 1697 opravljali božjo službo za Slovence. To lepo stavbo so Francozi 18. septembra 1809 podrli. Kameniti tlak te cerkve in zvon iz l. 1711. pa je zdaj v župni cerkvi v Škofičah. Škofičani so ga kupili 15. junija 1810 od zvonarja Martina Pucherja v Celovcu za 1856 gld. Tehta 875 funtov à 2 gld. (Dalje prih.)

Globasnico in nadučitelja Hribernika iz Lipe v Blače (zadnji se še ni preselil), zgoljle ker sta slovenskega mišljenja.

Kakor je bilo že v »Miru« omenjeno, hoče dež. šolski svet premestiti tudi na isti način nadučitelja Močnika iz St. Petra pri Velikovcu; zgodi se to na željo nekega zloglasnega nemškutarskega gostilničarja A. Steržeta in zagrizenca poslanca Nageleta. Toda to so vse le pravljice, kajti poslanec Grafenauer bo takoj imenovan »Märchen-erzähler«, ako bo slikal te turške razmere v državnem zboru. Čemu neki je le definitivno imenovanje? Zakaj neki ni »Kärntner Lehrerbund« stavljal predlogo, naj se odpravi; poslali bi vsaj lahko vse definitivno slov. učiteljstvo v Albanijo ter se je tako na Koroškem iznebili. Deželni zbor bi iz predloga takoj naredil postavbo.

Tako postopanje dež. šol. sveta je popolnoma novo; kaj takega se prej ni nikoli zgodilo. Učitelji so se premeščali le kazensko ali pa na lastno prošnjo. Posebno drago pride za deželo premestitev oženjenih učiteljev oziroma nadučiteljev, a kljub temu dela to dež. šolski svet. Tudi za šolo, na kateri učitelj deluje, ni dobro, ako se učiteljsko osebje venomer menja! Mesto, da bi šolske oblasti gledale na to, da dobi šola med ljudstvom ugled, skrbe le — da se šola vedno bolj in bolj odtuji ljudem. Ako se je učitelj med ljudstvom priljublil, takoj mora proč, in nadomesti se s takim, ki dela nemir. Zadovoljno ljudstvo ne sme biti nikoli.

Na vse pretege je potem treba premišljevati — kje dobiti denarja — kje varčevati. A tepeni so vedno le davkoplačevalci.

Podpor je izplačal učiteljstvu dež. šol. svet skupno 8610 K in sicer med 55 oseb. Visokost nekaterih dovoljenih zneskov ni navedena; istotako ne število nekaterih obdarovanih oseb. Nekateri podpore so morale biti jako mastne — da se zamolči visokost! Seveda, dobe le Nemci ali nemškutarji, Slovenci ne dobe ničesar, če so še tako potrebni!

Kako znajo.

V sredo, dne 4. marca 1914, se je vršilo v Velikovcu v telovadnici meščanske šole zborovanje »Zweigelehrervereina Oberjauntal«. Nas sicer to zborovanje ne zanima, toda na tem se je razpravljalo nekaj jako zanimivega.

Nadučitelj A. Krainz iz Galicije je namreč v svojem govoru o birokratizmu oblasti stavljal predlog, naj se izbriše iz inspekcijskega zapisnika kvalifikacija izvenslužbenega obnašanja učitelja ali učiteljice. Dosedaj se je namreč zapisovalo tudi izvenslužbeno obnašanje vsake učne moči. To je seveda za naše nemškutarsko učiteljstvo jako težko breme! Posebno nadučitelj Krainz, katerega izvenslužbeno obnašanje je dvomljive vrednosti, zahteva odpravo te klavzule. Ta njegov predlog je bil sprejet ter se bo izročil »Lehrerbundu« v nadaljno uporabo in izvršitev. Odprava seveda ni neumna, kajti nemškutarsko učiteljstvo, ki ima vse polno madežev, bi potemtakem delalo, kar bi hotelo, in nobena moč bi jih ne mogla prijeti. Kako bi se godilo pa slovenskemu — o tem raje molčimo! Kdaj le tudi nam zasije pravičnost?

Kako znajo? — Kakor znajo! Predlog g. nadučitelja A. Krainza po odpravi rubrike »izvenslužbeno obnašanje« v kvalifikaciji učiteljskega osebja je izrod časa, razrastek hvalisanih, posebnih koroških — a bolje — turških razmer.

Gosp. nadučitelj A. Krainz s sodrugi in z vso mobilizirano nemčursko pripravo si pripravljajo topla tla za nemoteno rovanje in hujskanje itak že zbezanega slovenskega ljudstva.

Slovensko ljudstvo! stopi kakor ena močna falanga temu nasilstvu, tem rovarjem in hujskačem v bran! Glejte jim in pokljukajte jim na prste, potipajte jih na skelečo rano in zdravili jih bomo — in bomo ozdravili.

Še ena o zapravljenosti dež. šol. sveta ozir. dež. odbora.

Številke naj govori in prazen žep naj vpije!

Leta 1870. je štela Koroška 358 razredov, po 25 letnem obstoju, torej l. 1894. je

število že narastlo na 600 in danes se je število — všteti meščanske in privatne šole — zopet podvojilo, od katerih se 100 nepostavno vzdržuje, saj je treba pridržati v enem razredu nad 80 otrok in paralelka je tu.

Nemci smejo s tem na sebi razveseliti — razvojem šolstva veseli biti, a mi Slovenci z našo zloglasno utrakvistično šolo! Tudi tu naj svojčas dejstva govore!

Pozor na mučitelje naših otrok!

Pred nedavnim so slovenski listi zabeležili sledeči slučaj: Tri učenke Tolstovrške šole so se hudo pregrešile s tem, da so pozdravile učiteljico, iz trga (Guštajna) v slovenskem jeziku. Slovenski pozdrav pa je dotično učiteljico tako razburil, da se je pritožila raditega na okoliško šolo in posledica te ovadbe je bila, da sta učiteljica Düh (Ljubljanka!) in učitelj Lienhard naznanjene učenke zaprla, jih ozmerjala ter jim ostro zabičala, da imajo pozdravljati edino le nemško »ker slovensko itak noben človek ne razume«. Sicer smo takih slučajev v koroškem vilajetu že vajeni — saj se celo dogaja, da se šolarje kaznuje, če govore o pouka prostem času med seboj slovensko (Podlublje!) — vendar se moramo čuditi, da se upa uprizoriti nasprotno učiteljstvo kaj takega v popolnoma slov. občini z narodno-zavednim občinskim odborom in krajnim šolskim svetom. Najbrž si je v vesti, da se s takim protislovenskim rovanjem nikakor ne zameri šol. oblastem, temveč si nasprotno pridobi le njih naklonjenost, kar se posebno opaža pri kompetencah za učiteljska mesta.

Vsekakor pa priporočamo slov. krajnim šol. svetom in slov. strankam sploh, da vse take slučaje, nanašajoče se na zapostavljanje in žaljenje slovenskega jezika od strani nasprotnega učiteljstva, poročajo listu »Mir« ali tudi »Pol. društvu« v Celovcu, ki bo zoper tako očitno kršenje § 19. državnega osnovnega zakona vedelo storiti primerne korake na merodajnih mestih.

Kupujte le vžigalice: V korist obmejnim Slovincem!

VABILO

na

občeni zbor Slovenskega šolskega društva v Celovcu

ki se vrši

na velikonočni ponedeljek dne 13. aprila 1914

v Pliberku ob pol 3. uri popoldne

v dvorani tamošnjega „Narodnega doma“

s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev odbornika.
5. Naše šolsko vprašanje, poročata gg. dr. Brejc in dr. poslanec Fr. Grafenauer.
6. Slučajnosti.

Ker se bo na tem občnem zboru razpravljalo o zelo perečih šolskih vprašanjih, pričakuje podpisani odbor, da se občnega zbora udeležijo vsi prijatelji naše mladine od blizu in daleč in da na tem važnem zborovanju ne bo manjkalo nobenega zavednega Slovence bližnje in daljnje pliberške okolice.

Odbor

„Slovenskega šolskega društva v Celovcu“.

Dnevne novice in dopisi.

Poziv vsem naročnikom in naročnicam »Mira« prinašamo na uvodnem mestu. Naša narodna čast velepa, da se prav vsi odzovemo temu pozivu in da gremo takoj, ko ga prečitamo, na delo. Vsak zbira kakor pridna čebelica za svojo domovino! Nihče naj poziva ne prezre, ne da bi res nekaj storil. Če se to zgodi, bomo ob 500letnici slovenske pravde pokazali, da smo ostali vredni potomci naših dedov. **Vsaki današnji številki »Mira« smo priložili položnico »Slovenske Straže«.** Odpošljite vsako položnico z nakazano svoto »Slovenski Straži«!

Zahteve Slovencev pri sodiščih. Dne 26. sušca sta vodila poslanca dr. Verstovšek in Grafenauer deputacijo »Slovenske odvetniške zveze«, in sicer nje predsednika dr. Trillerja, dr. Brejca in dr. Hrašovca k justičnemu ministru dr. Hochenburgerju. Izročili so mu spomenico Slovencev o zahtevah Slovencev glede na uradovanje pri sodiščih na Spodnjem Štajerskem in Koroškem. Deputacija je zahtevala, da se naj v vseh slovenskih deželnih delih zapisuje vse v tistem jeziku, ki ga govorijo stranke in obtoženci brez ozira na to, ali znajo tudi drugi jezik ali ne. Državni pravdniki naj proti tistim Slovincem, ki se zagovarjajo slovensko, sestavljajo slovenske obtožnice in naj pri razpravi govorijo slovensko. Pravosodni minister je zastopal stališče, da morajo sodni uradniki jezik prebivalstva popolnoma obvladati, kar je deputacija z zadovoljstvom vzela na znanje. Rekel je tudi, da bo spomenico natančno proučil. Tako spomenico je deputacija predložila tudi predsedniku višjega deželnega sodišča v Gradcu. Zahteve, ki jih je predložila slovenska deputacija ministru, so v kulturnih državah, kjer vlada pravica, samoobsebi umevne. Pri nas pa se je Slovincem treba za vse to šele boriti, kar nam že daje in določuje zakon. In vendar je šel nemško-nacionalni poslanec Markhl v imenu nemško-nacionalnih poslancev k justičnemu ministru protestirati, da bi se Slovincem dale zahtevane pravice. Značilno za sodne razmere v Avstriji je, da je vložil tak za nas krivičen in še divjega Albanca nevreden protest mož, ki je po poklicu c. kr. sodnik. In kdo nastavlja med Slovenci take vrste sodnike? Ekscelenca Pittreich, predsednik višjega deželnega sodišča v Gradcu. Riba smrdi pri glavi, pravi naroden pregovor. In če gospod pravosodni minister ni govoril praznih besed, potem naj pošlje najprej gospoda Pittreicha v penzijo!

Važna razsodba za občinske volitve. Znano je, da je svoj čas deželna vlada koroška ustregla zahtevi nemškega »Volksrata« in poslala v Slovenji Plajberk brez vsake potrebe in proti volji domačega ljudstva vladnega komisarja, ki je na račun občine upravljal občinske posle. Komisar Wolsegger je pa vodil posle tako, da je pripravljaval zmago nemškutarjev pri občinskih volitvah. Proti navadi in protipostavno je razpisal občinske volitve samo v nemškem jeziku. Kakor smo že poročali, so se proti celotnemu volilnemu postopanju in zlasti tudi še proti samonemškemu razglasu pritožili po dr. Brejcu na deželno vladno zavedni slovenski volilci Jurij Maurer, Valentin Lauseger in Valentin Pošinger. To pritožbo pa je koroška deželna vlada, ki nosi ime c. kr., zavrnila, državno sodišče pa je slovenski pritožbi ugodilo in izreklo, da je c. kr. deželna vlada prelomila člen 19. državnega temeljnega zakona. Nato so se Slovenci pritožili zoper razsodbo deželne vlade še na upravno sodišče. Dne 26. sušca se je vršila razprava, pri kateri je deželna vlada pogorela in dobila zaslužen nos. Upravno sodišče je slovenski pritožbi ugodilo in razveljavilo nepostavno razsodbo deželne vlade. Deželna vlada je dobila, kar je iskala. Čudimo se kratkovidnosti gospodov pri deželni vladi in res ne vemo, ali so pri deželni vladi res tako slabi juristi, ali pa jih pri takih rabsodbah vodi edinole želja, ugoditi »Volksratu« in potlačiti patriotske Slovence.

C. kr. tobačna tovarna v Celovcu l. 1913. Pri tovarni je zaposlenih 800 delavk in 130 delavcev. Dejanskih delavnih dni imajo 276. V normalnem tednu imajo 51 ur delavnega časa. Na zaslužku brez denarja za pomoč v bolezni se je izplačalo 830.000 K. Tovarna je izdelala 28.800.000 kosov smodk, 340.500.000 cigaret, 3460 q finega tobaka in 11.100 q slabjšega. Za izdelovanje se je skupno porabilo 20.000 q surovega tobaka.

Iz sodne službe. Povodom upokojitve na lastno prošnjo je dobil deželnosodni nadsvetnik Ludovik Prettnner v Celovcu od cesarja naslov dvorni svetnik.

Kinematograf celovške občine. Mesto Celovec ima z mestnim gledališčem velike izgube in bi jih rado pokrilo z dohodki od novega kinematografa, za katerega je dobila občina od deželne vlade koncesijo. Že

v tem poletju hočejo začeti s predstavami. Vodja kinematografa bo gledališki ravnatelj Roché.

80letnico svojega rojstva je obhajal dne 31. sušca v cerkvi na Križni gori pri Celovcu zdrav in čil upokojeni župnik Jožef Volkert, rojen Celovečan. Mestni župnik in dekan č. g. Angerer v Celovcu je imel pri tej priložnosti na slavljenca ginljiv nagovor.

Umrli je v Celovcu klobučar Karel Nagl, star 69 let. V Meranu je umrl Friderik grof pl. Thurn in Valsassina, c. in kr. komornik, major v pokoju, star 76 let. Truplo rajnega so prepeljali v Pliberk.

Smrt v dvoboju. V soboto, dne 28. sušca, se je vršil v bližini mesta Ljubna na Zg. Štajerskem dvoboj na pištole med učenca rudarske šole pl. Karpinskim in Kazimirjem Wicherkievičem. Slednji je zadel Karpinskega, katerega so umirajočega prepeljali v bolnišnico, kjer je dve uri nato umrl. Morilec je zbežal.

Kaj poreče ekscelenca Pittreich? V Borovljah igrajo diletantje v gostilni pri Justu že nekaj časa sem razne šaljive igre. To bi ne bilo nič napačnega. A razumeti ne moremo, da se na tako vročih narodnih tleh, kakor so Borovlje, eksponira gospod c. kr. sodnik dr. Lorber tako, da sodeluje pri teh igrah na odru, ki je ves zavrt v frankfurtarice in naravnost kriče v nemško-nacionalnih barvah! Da učiteljstvo in davčni uradnik Simoner ne manjkajo, ni v naših razmerah nič kaj posebnega. Ekscelenco Pittreicha pa tudi vprašamo, ali je dal za koroška sodišča samo posebne jezikovne Slovence žaleče odredbe ali vrhutega še kak odlok, da morajo pri vseh koroških sodiščih na uradnih mizah ležati »Schulvereine« in »Südmarkine« vžigalice? Morda pa se bo ekscelenci zdelo vredno, na to vprašanje odgovoriti.

Eksplodizija plina. V Celovcu popravlja vo vodovodne cevi delavci trdke Hummer in Haas. V sredo 1. aprila je pri izkopavanju na Starem trgu pred Supanovo hišo počila ena plinova cev. En delavec si je zažigal tobak in se je vsled tega plin vnel. Plin je razpočil z močnim pokom. Zgorelo je 500 do 1000 m³ plina. Ravnateljstvo plinarne je takoj zatvorilo vse plinove napeljave, da je zabranilo nadaljne nesreče. Čuditi se je, da se noben delavec ni ponesrečil.

Obsojen avtomobilist. Lansko leto je bil ob Vrbskem jezeru koncert vojaške godbe. Na povratku ponoči je zavozil v godbo avtomobilist Jožef Wilhelm, ki ni imel luči. Povožil je vojaka Beera, ki je neprevidnega avtomobilista tožil. Pri obravnavi je bil dne 20. sušca Wilhelm obsojen na odškodnino 1000 K in 70 K 50 vin. za zamujen zaslužek in na plačevanje mesečne rente Beeru, ko vstopi v civil.

Mrtvega so našli v kamenolomu v Gomeru kakih 70 let starega moža. Mož je menda šel po poti, ki vodi tik ob peči in je zgrešil pot ter padel preko 50 metrov visoko steno. Obležal je z zdrobljeno glavo.

V štirih dneh pet samoumorov. Čim bolj hujskajo nemški liberalci proti cerkvi in veri, tembolj se množijo po deželi samoumori. Ljudstvu se jemlje versko prepričanje in s tem zadovoljnost in udanost v božjo voljo. Zadnja leta se samoumori po Koroškem čudovito množijo. Časopisje našteva razne vzroke za samoumore, kakor nesrečno zakonsko življenje, nesreče v gospodarstvu, nesrečna ljubezen in Bog ve kaj vse še. pravega vzroka, ki sta verska mlačnost in brezverstvo ne navajajo, ker je njun oče politična hujskarija zoper vero, cerkev in duhovnike. Tudi to je en del tiste nemške kulture, o kateri tako rad besediči poslanec Dobernig. V Velikovecu se je dne 27. sušca obesil na pokopališču uslužbenec Schumyjevca »Lagerhaus« Franc Rozman. »Tagespost« poroča, da je bil pijanec. V Celovcu se je 29. m. m. ob posteljni nogo na svojem stanovanju v Vetrinjskem obmestju št. 2 obesil Janez Fugger, bivši agent, star 30 let in oče dveh otrok. V Brezi pri Krivi vrbi so 28. m. m. našli ustreljenega bivšega posestnika Jurja Tomanačgerja: v Stallhofen se je v gozdu obesil 29. m. m. mesarski pomočnik Matija Heiser, in v Pričici ob Vrbskem jezeru se je 30. m. m. obesil v drvarnici 27 let stari Jožef Košer, ki je že šest mesecev živel v divjem zakonu z neko Nežo Čemernjak. Prej je menda izpil dva litra žganja. V Spod. Go-

ričici pa se je zastrupila delavka tobačne tovarne Ivana Lipnik. Prepeljali so jo v bolnišnico. Ali je vzela strup s samoumorilnim namenom, ni znano.

Romarjem mimo Postojne. Uprava postojnske jame je pripravljena znižati vstopnino za obisk svetovnoznane jame pri korporativni udeležbi romarjev od 5 K na 1 K za osebo, in sicer ob navadnih posetnih urah (od 1. marca do 31. oktobra ob tri četrti na 11 in ob pol 4., v ostalem letnem času samo ob tri četrti na 11) brez izjeme, ob izrednih urah pa, ako se udeleži najmanj 50 oseb. Na ta način se nudi prilika najširšim slojem, ogledati si ter občudovati nepopisne čudeže božjega stvarstva. Ker je obisk postojnske jame v vsakem oziru izobraževalno koristen ter so stroški v ta namen neznačajni, se ogled teh svetovnoznanih čudežev zlasti romarskim skupinam najtopleje priporoča.

Krasne velikonočne razglednice je tudi letos založila Slovenska Straža v Ljubljani. Razglednice predstavljajo star slovenski običaj: blagoslovljenje velikonočnih jedil. Vsak Slovenec in vsaka Slovenka naj bi o velikonočnih praznikih razpošiljala samo razglednice Slovenske Straže. V zalogi ima Slovenska Straža še več drugih velikonočnih razglednic. Naročite jih takoj! Trgovci dobe znaten popust. Razpošilja jih pisarna Slovenske Straže v Ljubljani.

Lep spomin na katoliški shod. Kdo udeležnikov katoliškega shoda se z radostjo ne spominja prelepih njegovih dni. Slovensko ljudstvo se je takrat na veličasten način posvetilo Brezmadežni. Zato bi pa moral biti spomin na ta zgodovinski trenotek v vsaki katoliški slovenski hiši, v vsaki šoli, v vsakem našem društvu, v vsakem župnišču, in lepo bi bilo, da bi visel ta spomin v vseh naših cerkvah in podružnicah. Za katoliški shod so se v ta namen založile lepe, velike trobarvne podobe Brezmadežne, katerih je še mnogo v zalogi. Zato prosimo, naj bi se našel v vsaki župniji kdo, ki bi ljudstvo na to opozoril — posebno na č. g. župnijske predstojnike gre ta prošnja — in bi potem več teh slik skupno naročil. Cena eni sliki je samo 1 K. Če društva ali Marijine družbe skupno naroče, dobe pri naročilu za vsakih 10 podob 20 odstotkov popusta. Naročila sprejema: Pisarna »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Svet gospodinjam! — Kje dobite najboljše drože? Vsem našim gospodinjam za peko ob Velikinoči najtopleje priporoča »Slovenska Straža« drože iz tovarne priznane izbornih drož Jožefa Košmerlj, Ljubljana, Frančiškanska ulica. Zahtevajte te drože — takoj v vsaki prodajalni!

Važnost časopisja v vojski. Dunajska »Reichspost« poroča o zapiskih turškega poveljnika Mahmud Muktar paše, ki so ravnokar izšli v Berlinu v nemškem prevodu. Muktar paša pravi, da Turki v bolgarsko-turški vojski niso prav nič vedeli, kje da imajo Bolgari zbrane svoje glavne moči. Mahmud Muktar paša je bil poveljnik desnega krila vzhodne turške armade v Traciji. Turki so bili od Bolgarov pri Lozen gradu poraženi in so se deloma v divjem begu pomikali nazaj proti Bunarhisarju in Vizarju. Turki še sedaj niso vedeli, kako da prodirajo Bolgari. Tedaj pa je turški poveljnik dobil iz Carigrada od turškega vojnega ministra in vrhovnega poveljnika telegram, kje da prodirajo Bolgari in kako močni da so. Brzjavka je pravila, da je to povzel turški poslanik na Dunaju iz poročil znanega vojnega poročevalca Hermenegilda Wagnerja v »Reichsposti«. Če ne bi bili izvedeli položaja iz »Reichsposti«, pravi Mahmud Muktar, bi bili Turki potisnjeni proti Marmorskemu morju in bi se bila morala vsa turška armada podati. Lepega prijatelja so imeli Bulgari, ki so pustili blizu takega poročevalca. So bili pa Srbi že bolj pametni in niso pustili blizu nemških vojni poročevalcev, čeravno so se ti zavoljo tega po nemških časopisih čez Srbe strašansko repenčili.

Povodnji. Na Ogrskem in v Srbiji so bile v zadnjem času vsled deževja velike povodnji.

Požar na avstrijski vojni ladji. Na avstrijski vojni ladji »Nadvojvoda Franc Ferdinand«, ki je zasidrana pred gradom Miramar, je nastal požar. Vnel se je v nekem motorju bencin in kmalu je začel goreti mo-

tor. V pol uri so udušili požar. Prestolonaslednik sam se je podal na vojno ladjo. Nek pomorščak je zadobil pri požaru hude opekline.

Zopet vjet vohun. Oblasti so aretirale nekega 55letnega gospoda, ki je na sumu, da je izvohunil načrte avstrijskih utrd v okoličih mesta Mori na Južnem Tirolskem in si tudi nabavil fotografije teh utrd. Zatrjuje se, da je aretiranec neki ruski polkovnik. Aretiranca so izročili okrožnemu sodišču v Roverettu.

Beda galiških kmetov. Ker je vladala lani v Galiciji velika beda, se je izselilo 500 tisoč kmetov, da najdejo drugje delo. Sedaj se jih nahaja v največji bedi 10.000 na nemško-gališki meji. Na Nemškem ne dobijo dela, domov pa tudi ne morejo, ker nimajo zadostnih sredstev. Namerava se uvesti akcijo v njihovo podporo.

Na Laškem bodo napravili železničarji splošen štrajk.

Brnca. (Tečaj za kuhanje) je priredil pri nas deželni kulturni svet. Gospodična učiteljica pridno uči naša dekleta v vseh strokah ženskega dela. Preteklo nedeljo osem dni je počastil ta tečaj šentlenartski »Gesangsverein«, katerega so pričakovali že tukajšnji nemškutarji, na čelu jim seveda učitelj. Zbohnali so vso brnško nemškutarijo skupaj in hajlali in tulili, da so nas že vse ušesa bolela. Obžalovanja vredno je, da se pustijo naši mladenčiči tako zapeljivati. Videli smo celo par posestnikov, ki so bili svoje dni vrli narodnjaki, a sedaj pa jim je že ljubša družba, kjer se veliko popiva in materin jezik zaničuje. Tako se naša mladina pridno »vzgojuje«!

Beljak. (Status quo?) Naše »nepristransko« okrajno glavarstvo ima sedaj nove orožne liste (Waffenpasse), pri katerih se je slovensko besedilo opustilo in je na tisti polovici prazna praznota. Znani »status quo«!

Št. Lenart pri sedmih studencih. (Razno.) Smrt je začela zadnji čas strašno sekati po naših vrstah. Štejemo v času kakih treh tednov 10 novih grobov, in sicer samo odraslih. Pobralla je na enem kraju pridno gospodinjstvo po porodu, na drugem skrbnega gospodarja itd. Pretekli teden smo imeli pobožnost Božje Glave, pri kateri so več dni pomagali č. g. župnik v pokoju Fr. Katnik.

Škocijan. Meseca marca smo imeli pri nas prav dobro obiskovano pobožnost — tridnevno — kot obnovitev sv. misijona, ki se je vršil pred dvema letoma. Ob tej priložnosti je vč. g. o. Kerubim Tušek, gvardijan frančiškanskega samostana Marija Nazaret na Spodnjem Štajerskem, ki je vodil tridnevno, blagoslovil novi križev pot. Brez vsakega napuha lahko trdimo, da daleč naokoli nimajo nikjer tako lepega križvega pota, ki je res kras škocijanske cerkve. Slike po Führichu smo naročili v Monakovem, okvirje, podstavke in nadstavke je v zadovoljnost vseh izvršil podobar in pozlata g. Davorin Lubej naslednik iz Goleza v Pliberku, ki je prevzel njegovo obrt. Omenjenega gospoda se lahko vsakemu toplo priporoča kot spretnega in vestnega mojstra. Križev pot stane nad 1600 K, katero vsoto so deloma že darovali oziroma še bodo prispeli pobožni verniki. Posebej se je izkazala neka dobrotnica, ki pa noče biti imenovana, in je sama položila tisoč kron. Križani Zveličar bodi njej, kakor tudi gim obilen plačnik!

Škocijan. Že dolgo časa vre med konjerejci v podjuni dolini. Vlada se namreč brani na vse kriplje, da bi ustregla dolgoletni želji kmetov, ki zahtevajo na vsak način za svoje težke kobile žrebce težke pasme. Višja gospoda želi, da bi kmetje v Podjuni redili konje za vojaščino; kadar pa pridejo razne komisije kupovat konje za remonto, jih vzamejo le malo. Rado se zgodi, da prej v loteriji zadeneš, kot pa prodaja konja erarju. Škocijanska kmetijska podružnica, ki živahno deluje, je vložila prošnjo na pristojno mesto v Osojah, opremljeno s podpisi in pečati škocijanske, dobrolske in rikarske občine, v kateri je navedla vse vzroke in obrazložila želje in težnje naših podjunskih konjerejcev. Z ozirom na to se je vršil dne 8. marca pri Rušu v Škocijanu mnogoštevilni gospodarski shod, pri katerem so bili navzoči trije živinozdravniki. Vlado sta zastopala gg. Zanoškar in Rotter, želje kmetov je utemeljeval domači gosp.

župnik Poljanec. Začasni uspeh bode ta, da dobi Škocijan kot središče konjereje v Podjuni svojo žrebčarsko postajo, za velikovško okrajno glavarstvo se vrši posebej premovanje konj v Škocijanu, kamor ne smejo prignati konjev k premovanju gospodje iz celovškega okrajnega glavarstva. Prihodnje leto se gotovo pliberški in deloma tudi dobrolski okraj izloči od lahke pasme, velikovski okraj je radi težkih žrebcev v Grebincu in v Trušnjah za lahko pasmo itak izgubljen.

Št. Janž. (Zdihljaji slovenskih staršev.) Kaj bo z našo šolo? tako povprašujemo. Ali je to podoba šole? Kako je pri nas zanemarjena! G. učitelj noče govoriti s slovenskimi otroci slovenski, slovenske učne ure je opustil, nima veselja do poučevanja, pa tudi nima izkušnje iz slovensčine. Otroci ne bodo znali ne brati, ne pisati, ne nemški, ne slovenski, če bo šlo tako naprej. Poleg tega pa toliko počitnic, k temu je prišel še učitelj dopust. Šolo, ki ima otrok komaj za en razred, smo morali prezidati v dvorazredno, kar nam napravlja mnogo stroškov. Uspeha pa ne vidimo nobenega. Zatorej prosimo in zahtevamo od novega krajnega šolskega sveta in občinskega odbora, ki mora vzdrževati šolo, naj se potegne še enkrat in uporabi vsa sredstva, da se upelje v šoli slovenski učni jezik in da protestira energično proti nastavljanju učitelja brez izkušnje iz slovensčine; naj bi šle pritožbe tudi do najvišje inštanice. Če merodajni krogi v Celovcu nočejo, da bi se otroci v šoli kaj naučili, skrbite za nas vsaj vi, do katerih imamo mi zaupanje, in iz srca bomo vam hvaležni. Če moramo šole zidati in vzdrževati, hočemo, da se bodo otroci tudi kaj naučili.

Medgorje. (Pogreb.) Dne 27. sušca t. l. že bolj proti polnoči je v Kozasmojah umrl Miha Dominikus, podomače Harzl — kmet, na jetiki, star 64 let, oče peterih neoskrbljenih otrok. Rajnik je bil ob času volitev ali iz nevednosti ali zapeljan vselej naš nasprotnik!

Krivavrba. (Samoumor.) V našem kraju se žalostne reči godijo. Ne samo da nazadujemo Slovenci, nazaduje tudi blagostanje ljudi in vera. Zadnje poletje je bilo pri nas samo pet konkurzov; dva sta mu komaj ušla; en gostilničar pa je tudi obupal in se ustrelil. — Zdaj pa je razburila majhno breško faro druga novica — Jurij Tomančker se je ustrelil. Ta je bil prej bogat posestnik, podomače Stružnik v Žalah, pa je celo posestvo takorekoč zaigral s kvartanjem. Nekoč je v eni noči zaigral dva tisoč kron. Zdaj se mu je pa bolj slabo godilo. Že lani se je po pogrebu zgoraj omenjenega samomorilca izrazil: »Tudi jaz bom tako naredil, da ne bom občini na stare dni na težavo.« Žalostni sadovi našega brezvernega časa!

Župnik Kneipp,
plemeniti
človekoljub

Je spojil svoje ime s Kathreinerjevo
Kneippovo sladno kavo, ker je
Kathreinerjeva okusna, zdrava in
resnično ljudska kava za pijačo.

Pozor
ob tel draginji:
Že 23 let vedno
enako poceni
ter ni v ceni ni-
koli poskočila!

Kathreinerjev zavoj za 10 vinarjev
dà 20 skodelic.

Glasnik Slov. kršč. socialne zveze.

Prireditve.

Dobrlavas.

Tukajšnje izobraževalno društvo je imelo na praznik Mar. Oznanjenja (25. t. m.) svoje mesečno zborovanje. Domači g. kaplan je govoril z ozirom na petstoletnico, ki jo letos praznujemo, najprej o prihodu Slovencev na Koroško; nato nam je razvil zanimivo sliko o življenju naših poganskih pradedov, o njihovih šegah in njihovi veri; končno nam je pa opisal ustoličenje ali umeščenje koroških vojvod na Gosposvet-skem polju pri Celovcu, ki se je vršilo v slovenskem jeziku, v tistem slovenskem jeziku, ki je sedaj na Koroškem tako osovražen in zaničevan, ki pa je bil nekdanj skozi več sto let uradni jezik na dvoru koroških vojvod.

Podljubelj.

Naše izobraževalno društvo je napravilo zadnjo nedeljo ženski shod, ki je bil primerno dobro obiskan. Iz boroveljske okolice je prihitelo častno število zavednih slovenskih žen in deklet v naš Dom, celo vrta dekleta iz Plajberka in Ljubelja so nas presenetile s svojim prihodom, toda iz Borovelj bi pač pričakovali boljšega obiska. Bilo je do 80 žen in deklet zbranih na shodu. Govoril je velč. g. dr. L. Ehrlich o Lurdu. Govor je jako ugajal in je bil primeren za naše ženske in dekleta, ki so z velikim zanimanjem sledile besedam govornika.

Društvena naznanila.

Prevalje. Slov. kat. delavsko društvo ima na velikonočni ponedeljek zborovanje, in sicer po prvi maši, na katerem se bo ustanovil krožek Jugoslovanske Strokovne Zveze. Govornik pride iz Ljubljane. Vsi delavci iz Leš, Prevalj in Guštanja, ki se zanimajo za strokovno organizacijo, pridite in pristopite k Jugoslovanski Strokovni Zvezi.

Prevalje. Podružnica Slovenske Straže ima svoj občni zbor na velikonočni ponedeljek po blagoslovu v prostorih pri Šteklju. Priredila se bo igra »Dve materi«. — Govornik pride iz Ljubljane.

Št. Lenart pri sedmih studencih. Izobraževalno društvo priredi na velikonočni ponedeljek popoldne ob 3. uri zborovanje pri »Majarču«, na katerem bo govoril č. g. dr. Gregor Rožman.

Št. Jakob v Rožu. Izobraževalno društvo priredi na velikonočni ponedeljek popoldne ob treh v svoji dvorani v Narodnem domu zborovanje z deklamacijo, govorom, petjem in igro »Tri sestre« ali »Mož je glava«. Vstopnina: sedeži po 50 in 40 vin., stojišča 20 vin. — Zada v dvorani je nanovo napravljena galerija, raz katero bodo to lepo in poučno šaloigro lahko vsi videli. Komur je mar za pouk in pošteno zabavo, naj pride!

Celovška podružnica »Slovenskega šolskega društva v Celovcu« ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 4. aprila, ob 8. uri zvečer v hotelu Trabesinger z navadnim dnevnim redom. Udje in gostje, po udih upeljani, se vabijo.

Društvo »Vrtnarska šola« ima svoj letošnji občni zbor v Škofji Loki dne 7. malega travna v kavarni »Plantarič« ob 7. uri zvečer.

Steckenpferd-
lilijnomlečnato milo

slej ko prej neutržno za racionalno oskrbo polti in lepote.
Vsakdanja priznalna pisma. Po 80 h se dobiva povsod.

Književnost.

»Slovenski Sadjar«. V rokah imamo prve 3. štev. drugega letnika »Slov. Sadjarja«. Ko je prišel list pred dobrim letom izhajati, ni manjkalo rojenic, ki so mu prekovala smrt po preteku prvega leta. Saj je znano, da umrje največ otrok v prvem letu; otrok pa, ki nastopi čvrst drugo leto svojega življenja, pokaže, da ga je resna volja, živeti še dolgo vrsto let. Podobno je tudi s »Slov. Sadjarjem«. Kdor pregleduje prve tri številke, ta vidi jasno, da ima list preobilo življenske moči in da se krepko razvija. Ima pa tudi za uspeh vse predpogoje. Stebra, na katerih sloni prosep vsa-

kega lista, sta prvič potreba po listu med bralci in drugič spretno uredništvo. Da je v deželi, ki ima tako ugodno lego za sadjarstvo in kjer raste toliko stotisoč sadnih dreves, potreben strokoven list za sadjarstvo, to so dokazali najboljše naročniki, ki jih šteje list že lepo število. Uredništvo pa tudi stori vse, da napravi list zanimiv. Vsako drugo številko krasi barvana slika (letos hruške); te slike po lepoti še prekašajo priloge lanskega letnika in so listu naravnost dragocen okras. Vsaka številka obsega navodilo za sadjarjevo delo v posameznih mesecih. Članki v listu obdelavajo vprašanja, v katerih mora biti poučen vsak sadjar. Letos so med drugimi izšli članki o drevju na njivah, gojenju orehov, vzgoji drevesc v drevesnici, o kvarnosti slabega sadnega naraščaja, o precepljanju odraslih debel in še več drugih. Spisi se odlikujejo po priljudni obliki in aktualnosti v dotičnem letnem času. Listu želimo kar največ prijateljev in naročnikov, zlasti ker nizko naročnino — 3 K na leto — stotero odtehta tudi denarni dobiček, ki ga bodo imeli bralci od svojega napredka v sadjarstvu. List se naroča pri upravnistvu »Slov. Sadjarja« v Ljubljani, Linhartova ulica 12.

Gospodarske stvari.

Jadranska banka. V nedeljo, dne 22. t. m. se je vršil v Trstu, v lastni palači, VIII. redni občni zbor delničarjev Jadranske banke. Kljub težkim političnim in denarnim razmeram, katere so vladale v letu 1913, je bil uspeh Jadranske banke kar najboljši. Kakor se razvidi iz bilance tega našega zavoda, kateremu je zagotovljena dobra bodočnost, znaša skupni promet za leto 1913 2.137.482.050 K 40 vin. proti 1.457.379.822 kron 58 vin. v letu 1912, t. j. za 680.102.227 kron 82 vin. več. Čisti dobiček je narastel na 690.463 K 43 h, od katerega je sklenil občni zbor plačati delničarjem 6 in četrt odstot. dividendo, to je 25 K po delnici. Rezervni zakladi so se dotirali z 80.000 K, tako da znašajo sedaj 780.000 K. V dobrodelne namene je bilo določenih 6235 K 80 h, a na novi račun se je preneslo 72.779 K 29 h. Lastna in tuja sredstva znašajo skupno 40.216.507 K 46 h. Občni zbor je pooblastil upravni svet, da prevede povišanje delniške glavnice v zmislu vladnega dovoljenja. Sklenila se je tudi otvoritev ene podružnice na Dunaju, katera bo že v najkrajšem času začela poslovati.

Raznoterosti.

Jubilej šivalnega stroja. Prvi poizkusi za mehnično šivanje segajo v zadnje desetletje 18. stoletja. Leta 1790. je Th. Saint dobil angleški patent za stroj za šivanje podplatov. Prvi, ki je uvedel dve niti in se poslužil tkalskega načina, je bil Dunajčan Jožef Madersperger; on je že tudi uporabil šivanko z ušesom na konici. Njegov stroj je bil določen za šivanje vatiranih odej, toda bil je še tako nepopoln, da ni imel uspeha. Šele B. Thimonnierju se je leta 1830. posrečilo postaviti poraben stroj, ki je delal verizni vbod. Napravil je 80 strojev za izdelovanje vojaške obleke. Pravilno je pa rešil vprašanje strojnega šivanja šele Howe; vendar je pa tudi njegov stroj bil še pomanjkljiv, ker mu je manjkalo naprave za pomikanje blaga. To pomanjkljivost je leta 1852. odpravil Wilson, ki je v svojem stroju uvedel tudi to pripravo. Nato se je šivalni stroj neprestano hitro izpopolnjeval in se širil med prebivalstvom; že leta 1859. je bilo v severoameriških Združenih državah v rabi 104.000 šivalnih strojev. V Nemčiji si je na tem polju pridobil veliko zaslug Singer leta 1859. Korak za korakom se je izpopolnjeval šivalni stroj in se neprestano širil ter izpodrival ročno šivanje; saj najspretnjša šivilja napravi na roko v eni minuti največ 50 vbodov, na stroju pa 500 do 600 in celo 1000. Ako šivalni stroj goni motorna moč, napravi v eni minuti 3000 do 4000 vbodov.

Med svetnike, oziroma blažene se v bližnji dobi prištejejo: Devica Orleanska, katere svetniški proces bo najbrže še tekom letošnjega poletja dovršen; dalje se pripravljajo postopanje za proglasitev blaženim: Marije Crucifix di Rosa iz Brescije, Marije Magdalene Fontaine in Marije Klotilde sv. Fran-

čiška Borgia, nadškofa Oliverja Plunkotta iz Armaghia in Georgija Augusta, imenovane »brat Jörg«, po rodu iz Pfrontena na Bavarskem, ki je leta 1762. v duhu svetosti umrl v Frascati na Italijanskem.

Darovi.

Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju so v času od 6. februarja do 23. marca 1914 darovali: **800 K:** Deželni odbor kranjski; **100 K:** Posojilnica v Mariboru; **20 K:** Josip Dobida, c. kr. dvorni svetnik v Ljubljani; okrajni odbor Ormož in Posojilnica v Gornji Radgoni; **15 K:** Posojilnica v Framu; **14 K:** Proforski zbor gimnazije v Kranju; **10 K:** Dr. Aleksander vitez Gorup pl. Slavinjski na Reki, Dušan Vilhar, lesni trgovec na Reki, Jos. Premrou, lesni trgovec na Reki, M. U. dr. Demšar v Ljubljani, Josip Žužek, c. kr. nadinženir v Gorici, Josip Pauer v Braslovčah, lekarnar Piccoli, c. kr. dvorni zal., pap. dv. zal. v Ljubljani, Ivan Šepič, Konjice, dr. Leopold Poljanec, c. kr. profesor, Krčevina pri Mariboru, županstvo Št. Peter na Krasu, P. Zink, c. kr. okr. sodnik v Trstu, dr. Anton Božič, odvetnik v Celju; **6 K:** Josip Velkaverh, c. in kr. major, Sušak; **5 K:** Franc Jagodnik, veleposestnik na Reki, Fr. Vajda, c. in kr. profesor na Reki, Franc Vidmar, c. kr. sodnik v Boveu; Ewald Howanski, Dunaj, Adolf Pauser, posestnik v Novem mestu, Pravdoslav Rebek, Pazin, dr. Otokar Rybař, drž. poslanec v Trstu, Robert Dichl, Celje, Janko Guzelj, sodni svetnik, Volosko, dr. Rihard Karba, lekarnar v Kamniku, dr. Fran Žižek v Gradcu, prof. dr. Ant. Medved v Mariboru, dr. J. Doljan, dež. sod. svetnik v Postojni, Janez Klemenčič, višji poštini kontr. v pok., Ljubljana; **3 K 50 h:** Jos. Sancin, župnik v Predloki; **3 K:** Fr. Ks. Petek, Ljubno pri Celju, dr. Ljud. Pivko, prof. na učit. v Mariboru; **2 K:** Ivan Lenart, nadžupnik v Šmartnem pri Slov. Gradcu, Franc Ogrizek, župnik v Dramljah. **Skupaj 1198 K 50 h.** — Društveni odbor se vsem cenjenim darovalcem, v prvi vrsti vis. dež. odboru kranjskemu, za naklonjene podpore iskreno zahvaljuje. Naj bi se ob sklepu svojih računov tudi vsi denarni zavodi slovenski spomnili potrebnih naših dunajskih visokošolcev. Darovi naj se pošiljajo prvega blagajniku pod naslovom: Dr. Stanko Lapajne, odvetnik, Dunaj, I. Bräunerstrasse 10.

Mnogim nepričakam, prikrajšanju zaslužka in mnogoterim bolim se v življenju lahko izognemo, če imamo za nepredvidene slučaje influence, kašlja, zasiljenja itd. vedno pripravljen priznani sliz luščujoči, kašelj pomirjujoči, protinahodni Fellerjev zeliščni esenc-fluid z znamko »Elza-fluid«. Vseled svojega vonja je tudi dobro sredstvo za izboljšanje zraka, za izpiranje ust in grgranje. Naši čitatelji naj bi ga imeli vedno doma, saj stane 12 steklenic le K 5.— franko pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzatr. st. 67, Hryatska. Naroči se lahko obenem tudi Fellerjeve odvajajoče kroglice z znamko »Elza-kroglice«, da jih imamo proti slabemu teku, tiščenju v želodcu, gorečici, bruhanju, ogabi, zaprtju, napenjanju itd. 6 skatlic tega priznanega, lahko odvajajočega sredstva stane franko le K 4.—. Tudi proti debelosti te čisto nevarne kroglice radi jemljejo.

Organist in cerkovnik, oženjen, brez otrok, išče službo, najljubše na Koroškem. Ima dobra spričevala. Službo lahko nastopi 20. aprila ali 1. maja. Za točnost se lahko vpraša pri tukajšnjem župnijskem uradu. Alojzij Vanovšek, organist, Sv. Jedert, pošta Laško, Štajersko.

Čedno, majhno posestvo, meri blizu 4 orale zemlje, vodnjak pri hiši, blizu cerkve in šole, se po ceni prodaja. Več pove **Kokošinek, Vogrče**, pošta **Pliberk** (Koroško).

Hlapca k žrebu in deklo k živini sprejme takoj **Jožef Arnejc**, posestnik, Ledenice, Koroško.

Lepo posestvo v bližini Št. Tomaža pri Celovcu se takoj prodaja. Več pove posestnik v Domačni vasi št. 8, pošta Škofjivod.

Dobro ohranjen štedilnik, srednje velikosti, je prav poceni naprodaj. J. Wiesauer, lončar, Celovec, Živinski trg št. 9.

Za Veliko noč priporoča različno lončeno posodo za pecivo prav poceni lončar J. Wiesauer, Celovec, Živinski trg št. 9.

Veliko gostilniško obrtno podjetje

na severni jezikovni meji se pod ugodnimi pogoji **odda v najem s 1. julijem 1914.** Več pove upravništvo lista »Mir« v Celovcu.

Loterijske številke.

Trst, 24. marca: 86, 67, 25, 80, 70
Dunaj, 28. marca: 4, 29, 75, 52, 90

Tržne cene v Celovcu

26. marca 1914 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica	21	—	23	—	14	—
Rž	19	—	20	13	11	68
Ječmen	—	—	—	—	—	—
Ajda	23	—	25	20	12	—
Oves	14	72	16	30	5	60
Proso	—	—	—	—	—	—
Pšeno	—	—	35	14	22	—
Turščica	—	—	—	—	—	—
Leča	—	—	—	—	—	—
Fižola, rdeča	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir)	4	—	5	80	2	—
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko	8	50	10	—	—	—
„ kislo	7	—	8	50	—	—
Slama	7	—	8	20	—	—
Zelnate glave po 100 kos.	—	—	—	—	—	—
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—

Mleko, 1 liter	—	24	—	26		
Smetana, 1 „	—	60	1	20		
Maslo (goveje) . . . 1 kg	2	80	3	40		
Sur. maslo (putar), 1 „	2	60	4	—		
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	10	2	30		
„ sur. 1 „	1	90	2	10		
Svinjska mast . . . 1 „	2	20	2	40		
Jajca, 1 par	—	13	—	20		
Piščeta, 1 par	2	80	3	60		
Race	—	—	—	—		
Kopuni, 1 par	—	—	—	—		
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	—	3	60		
30 „ „ mehka, 1 „	2	50	3	10		

Živina	Počrez	100 kilogr.				Prignalo	Prodalo
		živa		zaklana			
		od	do	od	do		
	v kronah						
Konji	—	—	—	—	—	—	
Biki	—	—	—	—	—	—	
Voli, pitani	580	—	—	—	—	2 2	
„ za vožnjo	386	460	—	—	—	36 22	
Junci	285	400	—	—	—	20 12	
Krave	210	440	68	74	—	52 30	
Telice	300	—	—	—	—	4 2	
Svinje, pitane	—	—	—	146	148	14 14	
Praseta, plemena	20	56	—	—	—	420 360	
Ovce	—	—	—	—	—	—	
Koze	—	—	—	—	—	—	

Kmetija na prodaj.

V Šmarjeti ob cesti, eno uro od Velikovca, poslopje v dobrem stanu, skedenj čisto nov, sadni vrt, posetve 11 birnov, obsega 10 1/2 orala sveta, drv za dom zadosti in se v par letih nekaj lesa lahko prodaja, redi se 5 glav živine, dobi se pa tudi lahko več sveta v najem, da se more rediti več živine. Proda iz proste roke za 8000 K dosedanji posestnik **Jan. Kotnik, pd. Tonic v Tinjah na Koroškem.**

VABILO

na

redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Sinčivesi

registrirane zadruge z neomejeno zavezo
ki se bo vršil

na velikonočni ponedeljek dne 13. aprila ob 3. uri popoldne v lastni hiši v Dobrlivasi.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo računskih pregledovalcev.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1913.
5. Razdelitev čistega dobička.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število navzočih članov.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

Pasemska perutnina in njena jajca za valjenje.

Bele in rumene Cochinchina, Brahma, Langshan, Orpington, Plymouth Rocks, rdeče Rhode Island, Hondan, za družino (1 petelin in 2 kure) K 50, eno nasajeno jajce 80 vin. Pri-likava kurecina v raznih barvah za družino K 18—, eno nasajeno jajce 30 vin. Snežnobela kurecina za družino K 25—, 1 nasajeno jajce 50 vin. Peking, Aylesbury in Bisamenton za družino 45—60 K, eno nasajeno jajce 100—150 v. Virginski snežnobeli purani za družino K 60, eno nasajeno jajce 150 vin. Velike Emdenske gosi, ena družina K 75, eno nasajeno jajce K 2. Lovski fazani (angl. Ringfazani), ena družina K 35, eno nasajeno jajce K 1. Nadalje velike zaloge iglastega drevja: Smreke, 30—250 cm visoke, eno drevo 30—180 vin., Weymoutsburi, 1—3 m vis., za 1 drevo 120—250 v., jelke, 30—300 cm vis. 50—200 vin., bori 30—120 cm vis. 70—150 vin., Banksburi, 30—200 cm vis. 30—120 v. Drevje za živo mejo: Akacije, gladićian (Kristusovo trnje) 1—4 l, semenščaki 1000 kosov 12—55 K. Akacije in poletni hrasti 250—400 cm visoki, 1000 kosov 65—100 K, sadno drevje, lepotno grmičje, lepotna in drevoredna drevesa, rože itd. Glavni cenik zastoj. **Grof Sigmund Batthyány-jevo grajsčinsko oskrbnitvo.** Csendlak pri Radgoni.

Mučne revmatične in nevralgične bolečine ter protin

zmanjšajo se hitro, ako uporabite

od zdravniških avtoritet priporočeni

CONTRHEUMAN

Pomirjuje in lajša bolečine, izsesava otekline v členih, pospešuje njihovo gibljivost, odstranjuje neprijetno boleče srbenje ozeblin in preseneča z učinkovanjem pri utiranju, masaži in obkladkih. 1 tuba 1 krono.

Izdelovanje in glavna zaloga

LEKARNA B. FRAGNER-ja,

c. in kr. dvorni dobavitelj, Praga III-203

Proti predplačilu:

K 1-50, pošilja se 1 tuba

" 5—, " " 5 tub

" 9—, " " 10 "

franko.

Pozor na ime izdelka in izdelovalca.

Zaloga v lekarnah.

Naravna vina

vseh vrst: štajerska, goriška, tirolska in avstrijska, iz soda in v steklenicah, priporočam po nizkih cenah. Oddajam tudi po ceni v sodu. Mašno vino. Dobi se tudi dobro domače meso in slanina (špeh).

Benediktinska klet, Celovec, Benediktinski trg 10.

Sirup s sidrom Sarsaparillae

compos.

Zdravilo za čiščenje krvi. Steklenica K 3-60 in 7-50.

LINIMENT S SIDROM capsici compos.

Nadomestilo za Pain-Expeller s sidrom

Bolečine odpravljajoče mazilo;

pri prehlajenju, revmatizmu, protinu itd. itd. — Steklenica K —80, 1-40 in 2—.

ŽVEPLENO MAZILO S SIDROM

lajša srbenje pri lišajih itd. — Lonček K 1—

Dobiva se skoro v vseh lekarnah ali naravnost v

Dr. Richterjevi lekarni „Pri zlatem levu“

Praga I, Elizabetina cesta 5.

VABILO

na

redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Velikovcu

registrovane zadruge z neomejeno zavezo

ki se bo vršil

v sredo 15. aprila 1914 ob 1. uri popoldne v Narodnem domu v Velikovcu

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1913.
4. Sklepanje glede čistega dobička.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Opomba. Ako bi ta občni zbor ob določeni uri ne bil sklepčen, vrši se isti dan eno uro pozneje drugi občni zbor, ki je pri vsakem številu združnikov sklepčen.

Načelstvo.

Na Brdu pri Baškem jezeru, pošta Podravlje, je na novo popravljen

= mutni mlin =

s štirimi tečaji, pri stalni vodi, iz proste roke za 10.000 kron na prodaj. Hiša je enonadstropna, ima tri sobe, dve kamri, kuhinjo in klet. Pri mlinu je skedenj, dva hleva, osem oralov zemlje, praviča paše za štiri krave in konja.

Več pove Marija Wank, pd. Klement, vdova, na Brdu, p. Podravlje.

Podobice za prvo sv. obhajilo

s slovenskim ali nemškim besedilom svete podobice in molitvenike

priporoča

Društvo sv. Jožefa v Celovcu.

Kamenit

kot novi „asbestni škrlj“, najboljši strešno krilo, □ m tehta le 10 kg, varno pred ognjem in viharjem, s popolnim jamstvom, kritje, vozina do zadnje postaje ter vse potrebščine vračunjene, po zmerni ceni priporoča; razen tega izdeluje vsakovrstne domače mline, napravo vodne sile ter vse kmetijske stroje, tudi parilne kotle, posnemalnike, gnojne sesalke, motorje, cirkularne žage, bodečo žico i. t. d.

Josip Božič,

strojni stavbnik v Grabštanju, Kor.

Geniki in obisk brezplačno.

Geniki in obisk brezplačno.

V Celovcu se dobi v vseh lekarnah.

Kako se

pljučne bolezni, dušljivi kašelj in naduho popolnoma izleči, razodenem vsakomur zastoj. Pošljite frankiran ovitek z naslovom za odgovor na gospo B. Kolenská, Vršovice št. 383 pri Pragi (Češko).

JANEZ PICHLER

klobučar v Celovcu

Wienérgasse št. 7

priporoča svojo veliko izbiro

maških in ženskih klobukov v vseh kakovostih in barvah po nizkih cenah. Dobra, realna postrežba.

VINO

pristno, iz najboljših leg mariborske okolice (Vorderberg), lastni pridelek, prodaja stolni župnik v Mariboru na Štajerskem. 3000 do 4000 litrov letnika 1912 in 1913.

Zdravniška priporočila hvalijo učinek pripravka

THYMOMEL

SCILLAE,

sredstvo, ki omehčuje, lušči sliz, zdravi lahk in oslovski kašelj, varuje pred vsakim obolenjem dihalnih organov olajšuje pri naduhi in ugodno učinkuje pri otrocih in odraslih. Od zdravniških avtoritet mnogokrat izkušen in priporočen.

Steklenica 2 K 20 vin.

Po pošti proti predplačilu 2 K 90 v 1 steklenici, 7 K 3 steklenice, 20 K 10 steklenic, pošilja se franko. Ne dajte si usiliti potvorov!

Izdelovanje in glavna zaloga v

lekarni B. FRAGNER-ja

c. kr. dvorni dobavitelj,

PRAGA III.—203.

Pozor na ime izdelka!

Pozor na varstveno znamko!

Paramenti!

Mašna oblačila v preprosti in tudi v bogati opremi, dobro blago in poceni.

Plašči za cerkvenika in ministrante, ovratni plaščki in stole zelo ceno.

Šmizete v različnih oblikah od 1 K naprej. — Komplet z ovratnim trakom od K 2— do K 2-80, kakršen je izdelek.

Bireti v vsakršni obsežnosti po K 3-80, K 4—, K 4-80.

Rožaste svetilke za večno luč za patentovani stenj.

Prosimo, da poizkusite, in prepričani smo, da bode te stalen odjemalec

oddelka za paramente, knjigarne in trgovine **Jožefovega društva v Celovcu.**

Vse blago iz prekuhane, kisline proste in neobtežene svile z barvanimi nitmi.

Slovenski molitveniki, cerkvene muzikije, tudi Hladnikove.

Knjigoveznica Družbe sv. Mohorja v Celovcu

Delo trpežno in okusno.

Vetrinjsko obmestje (Viktringerring) 26

Cene zmerne.

opremljena z najnovejšimi stroji z električnim nagonom

se priporoča za vsa v stroko spadajoča dela od preproste do najfinejše izpeljave.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

uraduje vsak dan, izvemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

**Duševno lažje
se dela,**

**če želodec pra-
vilno prebavlja.**

— Priznana domače
zdravilo iz učinku-
jočih zeliščnih snovi,
skrbno pripravljeno,
ki poživlja, pospe-
šuje in urejuje pre-
bavljanje in tek do
jedi pospešuje ter
učinkuje mirno in
brezbolešno čiščenje in tako odstranjuje po-
sledice nezmernosti, pogošene diete, pre-
hlajenja in neprijetne zapeke, n. pr. gorečico,
napihovanje, povzročeno s preobilno kislino,
krčne bolečine pomiruje in odstranjuje, je

Dr. ROSE BALZAM za želodec

iz lekarn B. Fragnerja. Glavna zal. v lekarni
B. FRAGNER, c. kr. dvorni dobavitelj

„Pri črnem orlu“, Praga, Mala Strana
št. 203, vogel Merudove ulice.

Naročila se izvršujejo z obratno pošto.

1 velika steklenica 2 K, 1 mala steklenica
1 K; po pošti proti predplačilu K 1.50 za malo
steklenico, K 2.80 za veliko steklenico, za
K 4.70 se pošljejo 2 veliki steklenici, za K 8
se pošljejo 4 velike steklenice, za K 22 pa
14 vel. stekl. na vse postaje Avstro-Ogrske.

Zaloge v lekarnah po vsej Avstriji.

SVARILO! Vsi deli zavoja
so opremljeni z var-
stveno znamko

Prva južnoštajerska vi- narska zadruga v Celju.

Zadruga ima v zalogi vsakovrstna bela in rdeča za-
jamčeno pristna južnoštajerska namizna vina najboljša
kakovosti po zelo nizkih cenah.

Čisto posebno pa še opozarja na sortimentna fina
vina v buteljkah.

Zahtevajte cenike! Prepričajte se s poskušnjo!
Obiščite naše kleti!

Gostilničarji! Ogibljite se brezvestnih tujih agentov,
ogrskih in laških vinotrtcev in naročajte vino pri doma-
čem podjetju južnoštajerskih vinogradnikov.

Za obolele živce se kot domače zdravilo z uspehom rabi Ganglional-čaj.

Ta čaj miri živce, odpravlja bolečine,
tvori kri, zabranjuje krče, prinaša spanje,
pospešuje telesno moč in poživlja ter
pospešuje prebavo.

Proti vpošiljavi 3 K se dobiva ta čaj franco pri
c. in kr. dvornem dobavitelju

Mr. Julij Bittner, lekarnarju v Reichenau, Nižje
Avstrijsko, ali pa po lekarnah.

Navodilo v štirinajstih jezikih.

Absolutno zjamčeno

pristno vino.

Kmetijsko društvo v Vipavi na Kranjskem oddaja
vsled priporočila knezoškofijskega ordinariata pristna
bela mašna vina, letnik 1912 po 56—60 K, letnik 1913
po 40—45 K, postavljeno kolodvor Ajdovščina. Sortirano
vino rizling po 60 K, beli burgundec po 70 K, „Zelen“
po 80 K. — V zalogi je tudi tropinsko žganje liter po
K 2.30. — Kleti nadzoruje vipavski dekan. — Sprejmejo
se zanesljivi zastopniki za razprodajo.

Kmetijsko društvo v Vipavi.

POSTNI PASTIRSKI LIST

prevzvišenega gospoda knezoškofa krškega

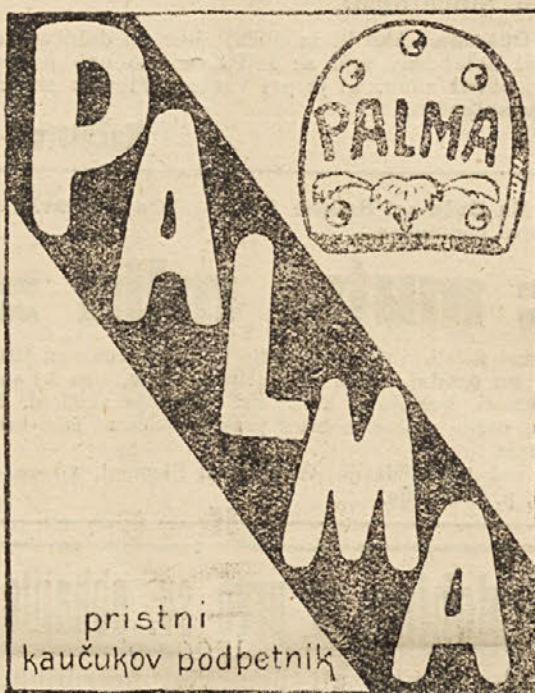
s postnim redom za Krško škofijo za l. 1914

se dobi v

tiskarni Družbe sv. Mohorja.

Cena 10 vinarjev.

Cena 10 vinarjev.

pristni
kaučukov podpetnik

in razno moderno blago za moške in ženske obleke
razpošilja po najnižjih cenah
Jugoslovanska razpošiljalna

R. STERMECKI v Celju 308, Štajersko.

Pišite po glavni ilustr. cenik čez več tisoč stvari, kateri se
vsakemu pošlje zastonj. Pri naročilih iz Srbije, Bolgarije,
Nemčije in Amerike je treba denar naprej poslati.

i i i i i
kak' lepo diši!

To je pa tudi popolna resnica. Kra-
sen duh, krasen okus, krasna barva,
vse to ima moja

žitna kava.

Ni in ne bode je boljše žitne kave!
Jamčim, da boste zadovoljni. Samo
K 3.50 stane 5 kg v lepi vrečici
vsake puštnine prosto in vrhutega
dobite še v dar prav koristna lepa
darilca. Ne čakajte, ampak naročite
si takoj, a le pri

**K. Tišler, Schönfeld pri Be-
čovu (Češko).**

Edino slovensko narodno trgovsko-obrtno podjetje

Hotel Trabesinger

v Celovcu, Velikovaška cesta št. 5.

Podpisana voditeljica hotela Trabe-
singer se vljudno priporoča vsem ve-
lečenjenim slovenskim in slovanskim
gostom-potnikom, ki prenočujejo ali za
več časa ostanejo v Celovcu. V hotelu se
dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni;
nudi se izborna kuhinja in zjamčeno
pristna in dobra vina iz Slovenskih
goric. Na razpolago je tudi kegljišče
poleg senčnatega vrta, pozimi toplo za-
kurjeno. V hotelu Trabesinger dobite
vsak dan, posebno pa ob sredah zvečer,
prijetno slovensko družbo. Slovenski
potniki in rodoljubi, ustavljajte se
samo v edini slovenski gostilni »Hotel
Trabesinger« v Celovcu, kjer boste vedno
dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se

priporoča voditeljica hotela

Alojzija Leon.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 8,000.000.

Rezervni fondl okroglo K 1,000.000.—.

Denarne vloge na
knjižice se obre-
stujejo po

4 3/4 %

od dneva vloge
do dneva vzdiga.
Rental davek
plača banka sama.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in
vnovčuje zapadle kupone.

Daje predjume na vrednostne papirje — Zavaruje srečke
proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavicije.
Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu,
Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gradežu.

Denarne vloge v tekočem računu obrestujejo se:

proti 30 dnevni
odpovedi po **5 %**

proti 60 dnevni
odpovedi po **5 1/2 %**